

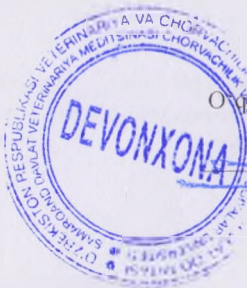
**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

Ro'yxatga olindi:

№ BD-60711400 – 2.05

29 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

q.x.f.d., professor

Elmurodov A.A.

29 08 2024.

DEHQONCHILIK ASOSLARI

ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)

(Sirtqi ta'lim 3-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	700000	- Muhandislik, ishlov berish va qurilish sohasi
Ta'lim sohasi:	710000	- Muhandislik ishi
Ta'lim yo'nalishi:	60711400	- Texnologik jarayonlar va ishlab chiqarishni avtomatlashtirish va boshqarish (qishloq xo'jaligida)

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot
Fan shifri: DHO'SHB1312
Fan nomi: Dehqonchilik asoslari
Semestr/yil: 6-semestr/2024-2025-o'quv yili
Kafedra: "Agrotexnologiya, ishlab chiqarishni mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish"
Soatlar/kreditlar: 4,0 ECTS (20 auditoriya soati, 100 soat mustaqil ta'lim¹⁾)

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya mashg'uloti	Mustaqil ta'lim	Jami
8	12	-	100	120

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:

Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan

Talablar:

Fan uchun mas'ul kafedra: Agrotexnologiya, ishlab chiqarishni mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish

Instruktor to'g'risida ma'lumot

Kafedra joylashgan joyi: SamDVMChBU, 5-o'quv binosi, 521-xona

Telefon: +99893-337-58-37

E.mail. xalilovafiruza736@gmail.com Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad - Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarda dala ekinlarini kam mablag' sarflab yuqori hosil yetishtira oladigan va boshqara oladigan yuqori malakali mutaxassisi shakllantirish, hamda dalachilikda fan yutuqlari va ilg'orlar tajribasini qo'llashni o'rgatishdan iboratdir.

II. Fanning vazifasi – talabani ushbu fan bo'yicha olgan nazariy va amaliy bilimlarini kurs ishlari va bitiruv malakaviy ishlarini bajarish va har bir ekinni yetishtirish texnologiyasini tuproq- iqlim sharoiti. fan va texnika yutuqlari hamda chet elning texnologiyasi bilan bog'lash bilan mahalliy sharoitda qo'llash bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatish, talabalarning amaliy faoliyatida olgan bilim, ko'nikmalarini kasbiy faoliyatida qo'llay olishiga erishish.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- dala ekinlarining biologiyasini shakllanish sharoiti; kelib chiqish markazlari; ekinlarni fotosintetik faoliyati; dala va yem-xashak ekinlarni intensiv usulda yetishtirish to'g'risida; fan va ilg'or ishlab chiqarish yutuqlarini o'rganish; o'simliklarning oziq-ovqatda, chorvachilikda va sanoatda tutgan o'rni haqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)

-dala ekinlarini hosilini aniqlash; dala ekinlarining intensiv usulda yetishtirish texnologiyalarini; o'tmishdosh ekinlarni to'g'ri tanlashni; yerni ekish uchun tayyorlashni; mineral o'g'itlarni ekinlar uchun to'g'ri me'yorini aniqlashni; qishloq xo'jalik mashinalaridan, gerbisidlardan foydalanishni; tumanlashtirilgan ekinlarning navlarini; ekinlarni hosilini aniqlashni **bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)**

- talaba dala ekinlarini yetishtirishda muqobil navni tanlash; o'tmishdosh ekinlarni tanlash; yerni ekish uchun tayyorlash; mineral o'g'itlarni ekinlar uchun tanlash; tumanlashtirilgan ekin navlarini; ekinlarni sug'orish usullar va me'yorini aniqlash; qishloq xo'jalik mashinalaridan va gerbisidlardan foydalanish va qo'llay olish hamda hosilni yig'ishtirib olish yuzasidan **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.**

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy usullardan foydalanish. sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarining nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, *dehqonchilik asoslari* fani bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Boshqaruv ob'yektlarini identifikatsiyalash" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. **"Dehqonchilik asoslari"** fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
No	mavzulari	rejasi	soat
1-modul. Kirish. Fanning maqsadi, vazifasi va rivojlanish tarixi. Dehqonchilikning ilmiy asoslari			
1.1	Kirish. Fanning maqsadi, vazifasi va rivojlanish tarixi. Dehqonchilikning	1.1 Fanning maqsadi, vazifasi. O'zbekistonda dehqonchilikning hozirgi kundagi holati, sug'oriladigan va lalmikor yerlarda dehqonchilikning asosiy	2

17. Azimboev S.A., Bo'riev S.S., Begimqulov Ch.R., Allanov X.K. Dehqonchilik va ilmiy izlanish asoslari fanidan laboratoriya, amaliy mashg'ulotlar. O'quv qo'llanma Toshkent. ToshDAU bosmaxonasi, 2014 yil.

Axborot manbaalari

18. www.Zivo.net.
19. www.uralrti.ru.
20. www.twirpx.com

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho:

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

17.	Yem-xashak ekinlarini yetishtirishda almashlab ekish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4
Jami:			100

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Mo'minov K., Azimboyev S.A., Sanaqulov A., Berdiboyev E., Kenjayev Yu. Dehqonchilik ilmiy izlanish asoslari bilan. O'quv qo'llanma. Toshkent. "Turon-iqbol", 2014 yil.
2. Ochilov E., Uraimov E. Dehqonchilikda ilmiy izlanish asoslari. O'quv qo'llanma. Toshkent. Tafakkur nashriyoti, 2013 yil.
3. Sulaymanov B., Umurzoqov E. Parazit begona o'tlar va ularga qarsi kurash choralari. O'quv qo'llanma. Toshkent. 2022 yil.
4. Artukmetov Z.A., Sheraliyev H. Ekinlarni sug'orish asoslari. O'quv qo'llanma. O'zbekioston faylasuflar milliy jamiyati nashriyoti, T.: 2007. 320 b.
5. Artukmetov Z.A. Ekinlarni sugorish asoslari vasug'orish tizimlaridan foydalanish fanlaridan amaliy tajriba mashg'ulotlari. O'quv qollanma. T.: ToshDAU tahr.nashr. bo'limi, 2009.–160 b.
6. Artukmetov Z.A., Sheraliyev H.Sh. Ekinlarni sugorish asoslari. Darslik. Toshkent .2014 "Avto-nashr".
7. Atabayeva X.H., Qodirxo'jayev O.,-O'simlikshunoslik, T,Yangi asr avlodi. darslik. 2006 (180 bet)
8. B.I.Vinogradov, X. N.Atabayeva, A.Dementeva Rastenivodstvo (praktikum). Darslik. T.Mehnat,1987. (165 bet)
9. Oripov R. Xalilov N O'simlikshunoslik Samarqand 2008 y. (420 bet)
10. Xalilov N. va boshqalar. O'simlikshunoslik fanidan amaliy mashg'ulotlar uchun uslubiy qo'llanma. 2021 yil. 195 bet.
11. Qishloq xo'jaligi ekinlarini parvarishlash va mahsulot etishtirish bo'yicha namunaviy texnologik kartalar. 2011-2015 yillar.O'zbekiston Respublikasi qishloq va suv xo'jaligi vazirligi tomonidan chop etilgan T.2011.
12. O'zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo'jaligi ekinlari Davlat reyestri.Toshkent-2023.

Qo'shimcha adabiyotlar

13. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent. "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
14. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent. "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
15. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
- 16.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.

	ilmiy asoslari	<p>xususiyatlari, sugʻoriladigan va lalmikor yerlarning maydoni haqida maʼlumotlar. Dehqonchilik fanining rivojlanish tarixi. “Dehqonchilik” fanini rivojlanishida olimlarning roli.</p> <p>1.2. Oʻsimliklarning hayot omillari va dehqonchilik qonunlari. Madaniy oʻsimliklarning yorugʻlik, harorat, havo, oziq va suvga boʻlgan talabi. Dehqonchilikning qonunlari va ularning dehqonchilikdagi ahamiyati.</p>	
2-modul. Tuproq unumdorligi va madaniyligi. Tuproq strukturasi va haydalma qatlam tuzilishi hamda ularni yaxshilash usullari			
2.1	Tuproq unumdorligi va madaniyligi. Tuproq strukturasi va haydalma qatlam tuzilishi hamda ularni yaxshilash usullari	<p>2.1. Tuproq unumdorligi haqida tushuncha. Tabiiy, sunʼiy, potensial va samarali unumdorlik tushunchalari. Tuproq unumdorligini oshirish usullari.</p> <p>2.2. Tuproq madaniyligi. Tuproq madaniyligining koʻrsatkichlari. Tuproqni madaniylashtirishning agrofizikaviy, agrokimyoviy va biologik usullari. Tuproqdagi organik moddalar va ularning oʻsimliklar hayotidagi ahamiyati.</p> <p>2.3. Tuproq strukturasi va uning ahamiyati. Tuproq strukturasi buzuvchi omillar. Tuproq strukturasi buzilishini oldini olish.</p>	2
3-Modul. Begona oʻtlar, ularning zarari va biologik xususiyatlari va biologik guruhleri			
3.1	Begona oʻtlar. ularning zarari va biologik xususiyatlari va biologik guruhleri	<p>3.1. Begona oʻtlar haqida tushuncha, ularning dehqonchilikka keltiradigan zarari va biologik xususiyatlari. Serurugʻligi. Urugʻlarni har xil muddatlarda unib chiqishi. Moslashgan begona oʻtlar. Begona oʻtlarning koʻpayishi va tarqalish yoʻllari.</p> <p>3.2. Begona oʻtlar klassifikatsisi (biologik guruhleri). Oziqlantirish usuliga qarab parazit (tekinxoʻr) va noparazit begona oʻtlar. Parazit begona oʻtlar (haqiqiy va yarim tekinxoʻr) va ularning vakillariga tavsif.</p>	2
4-Modul. Yerga ekin ekishdan oldin ishlov berish. Qishloq xoʻjalik ekinlarini ekish usullari. Yerga ekin ekishdan keyin ishlov berish			
4.1	Yerga ekin ekishdan	4.1. Yerga ekin ekishdan oldin ishlov	2

	oldin ishlov berish. Qishloq xo'jalik ekinlarini ekish usullari. Yerga ekin ekishdan keyin ishlov berish	berish. Qishloq xo'jalik ekinlarini ekishdan oldin yerlarni tekislash. Tekislash usullari: joriy, qisman va asosiy tekislash. 4.2. Qishloq xo'jalik ekinlarini ekish usullari, qishloq xo'jalik ekinlarini o'z vaqtida va sifatli ekishning ahamiyati. ekish muddatlari, chuqurligi. urug' ekish miqdori. va o'simliklarni oziqlanish maydoni.	
Jami:			8

5.2. "Dehqonchilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Tuproqni haydalma qatlam tuzilishi.	1.1. Tuproqni haydalma qatlam tuzilishini aniqlash.	2
2.	Tuproqda begona o'tlar	2.1. Tuproqning begona o'tlar urug'i bilan ifloslanganligini aniqlash	2
3.	Tuproqning texnologik xossalari	3.1. Tuproqning texnologik xossalarini qovushqoqligi va plastikligi aniqlash	2
4.	Begona o'tlarning ta'rifi	4.1 Tekinxo'r va kam yillik begona o'tlarning ta'rifi	2
5.	Yerni haydash	5.1. Yerni haydashning sifat ko'rsatgichlari	2
6.	Qishloq xo'jalik ekinlarni urug'ini ekish me'yori	6.1. Qishloq xo'jalik ekinlarni urug'ini ekish me'yorlarini aniqlash	2
Jami:			12

5.3. "Dehqonchilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlari rejalashtirilmagan

VI. "Dehqonchilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1.	Respublikamiz dehqonchiligining hozirgi holati, muammolarini hal qilish yo'llari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6

2.	Tuproq unumdorligi va strukturasini yaxshilashga qaratilgan tadbirlar.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
3.	Suv resurslari va sug'orish suvi manbalari Begona o'tlarning tuproq iqlim sharoiti va ekinlar agrotexnikasiga bog'liq holda tarqalishi va ularga qarshi kurash.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
4.	Qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orish	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
5.	Ekin ekishdan keyin qator oralariga ishlov berish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
6.	Yerga asosiy ishlov berish usullarining tuproq xususiyatlari va o'simliklarni o'sish va rivojlantirishiga ta'siri.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
7.	Yerni kuzgi bug'doy ekishga tayyorlash.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
8.	Yerni g'o'za ekishga tayyorlash.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
9.	Har-xil tuproqlarda qatqaloq hosil bo'lishi xususiyatlari va uni yo'qatish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
10.	Yerlarni takroriy ekinlar ekishga tayyorlash.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
11.	Almashlab ekish bo'yicha keyingi yillarda o'tkazilgan tajribalarning natijalari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
12.	Bug'doy-g'o'za almashlab ekish tizimi.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
13.	Xo'jalikning sug'orish suviga bo'lgan ehtiyojini aniqlash va undan foydalanishni rejalashtirish	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
14.	Sho'rlangan erlarni sho'rini yuvish	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
15.	Sug'orish turlari va noo' suv davridagi sug'orishlar	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
16.	Suv va shamol eroziyasiga qarshi kurashning maxsus choralari.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6